

Els fonaments de Turquia es mouen

JOAN CLOS, ambaixador d'Espanya a Turquia.

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 14.03.10

Aquests dies Turquia ha estat en el focus de les notícies pels seriosos esdeveniments relacionats amb les trames colpistes que són revelades periòdicament per les investigacions judicials. Hi ha una tensió latent en la societat turca, per un costat, entre alguns sectors de l'Exèrcit i de la judicatura que diuen mantenir a ultrança el dret que els assisteix com a garants de la laïcitat de l'Estat i, per l'altre, el Govern conservador islàmic que també es declara respectuós del règim laic del país.

Mentre va durar la guerra freda, com que Turquia era l'avançada de l'OTAN a l'est d'Europa, l'estatu quo intern del país atorgava de manera natural un paper preponderant a l'Exèrcit. Ningú en qüestionava la legitimitat, ja que la missió encomanada de protecció d'Occident ho justificava tot. Amb la desaparició del gran enemic soviètic, l'estatu quo intern va canviar i, simplificant molt, podem dir que la prioritat nacional va passar de la defensa al desenvolupament econòmic per aconseguir cotes de benestar semblants a les de la resta dels països europeus. Es reprenia així plenament l'aspiració modernitzadora i occidentalista de la República Turca fundada el 1923 per Atatürk, un cop superades les imposicions geoestratègiques derivades tant de la segona guerra mundial com de la guerra freda.

Aquest canvi d'escenari, del qual es viuen encara les conseqüències, és especialment complex a causa dels interessos entrelaçats que hi ha en la societat turca, així com en les seves elits governants. Han estat molts anys d'un determinat statu quo al qual sectors econòmics i socials es

van adaptar. Ara, noves capes de la població demanen pas i volen participar en el Govern de la nació per a sorpresa i desconcert de més d'un. A més, l'edat mitjana de la població és de 28 anys, de manera que els joves empenyen amb sobrada contundència.

Més enllà dels fets que arriben als titulars, hi ha un moviment de fons, un procés d'evolució i canvi a la base de la població que crec que és més important que els titulars esmentats.

La ciutadania turca, un cop acabada la guerra freda i finalitzada la seva funció de guardià i primera trinxera enfront de l'adversari, aspira a la modernitat, al desenvolupament, a la prosperitat i al benestar de què disfruten la resta d'uropeus. També aspira que les seves creences religioses, que n'hi ha d'índole diferent, siguin a la vegada respectades i no instrumentalitzades ni pels uns ni pels altres. Ni pels radicals islamistes ni pels que des de l'oest mostren una por ben poc racional davant l'islam del ciutadà normal i corrent del carrer.

Mentrestant, es van produint, amb grans tensions, però crec que sense pausa, avanços democratitzadors que toquen tabús fins ara innominables, com l'Exèrcit, la judicatura, la identitat kurda, la minoria alevi o la qüestió armènia. Si algú havia pensat que aquests difícils problemes desapareixerien tan sols amb el pas del temps, i mirant cap a una altra banda, estava equivocat. Cada vegada que es toca un tema d'aquests els fonaments de l'Estat trontollen, i tothom espera que l'edifici lentament construït no caigui. Com veuen, una llista complexa i difícil, un procés delicat, gens fàcil però ple d'esperances d'un futur millor, guanyat a pols per una població que desitja incorporar-se al carro europeu des del 1923. ¿Tot això no els recorda la nostra transició?